

खाद्य व्यवस्था तथा व्यापार कम्पनी लिमिटेड

स्तर: अधिकृत, सेवा/समूह:-विविध/तथ्याङ्क तह:-६ , पद:-तथ्याङ्क अधिकृत

खुला/आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

पाठ्यक्रम योजनालाई निम्नानुसारका दुई चरणमा विभाजन गरिएको छः

|               |               |                |
|---------------|---------------|----------------|
| प्रथम चरण:-   | लिखित परीक्षा | पूर्णाङ्क:-२०० |
| द्वितीय चरण:- | अन्तर्वार्ता  | पूर्णाङ्क:-३०  |

परीक्षा योजना (Examination Scheme)

१. प्रथम चरण: लिखित परीक्षा

पूर्णाङ्क:-२००

| पत्र    | विषय                             | पूर्णाङ्क | उत्तीर्णाङ्क | परीक्षा प्रणाली |                          | प्रश्न संख्या x अङ्क                    | समय              |
|---------|----------------------------------|-----------|--------------|-----------------|--------------------------|-----------------------------------------|------------------|
| प्रथम   | संस्थागत ज्ञान तथा सेवा सम्बन्धी | १००       | ४०           | वस्तुगत         | बहुवैकल्पिक प्रश्न (MCQ) | १००प्रश्न x १ अङ्क                      | १ घण्टा ३० मिनेट |
| द्वितीय |                                  | १००       | ४०           | विषयगत          | छोटो उत्तर<br>लामो उत्तर | ८ प्रश्न x ५ अङ्क<br>६ प्रश्न x १० अङ्क | ३ घण्टा          |

२. द्वितीय चरण:

| विषय         | पूर्णाङ्क | परीक्षा प्रणाली |
|--------------|-----------|-----------------|
| अन्तर्वार्ता | ३०        | मौखिक           |

द्रष्टव्य:-

- लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी अथवा नेपाली र अंग्रेजी दुवै हुन सक्नेछ ।
- प्रथम र द्वितीय पत्रको पत्रको विषयवस्तु एउटै हुनेछ ।
- प्रथम र द्वितीय पत्रको लिखित परीक्षा छुट्टाछुट्टै हुनेछ ।
- वस्तुगत बहुवैकल्पिक (Multiple Choice) प्रश्नको गलत उत्तर दिएमा प्रत्येक गलत उत्तर बापत २० प्रतिशत अङ्क कट्टा गरिनेछ । तर उत्तर नदिएमा त्यस बापत अङ्क दिइने छैन र अङ्क कट्टा पनि गरिनेछैन ।
- वस्तुगत बहुवैकल्पिक हुने परीक्षामा परीक्षार्थीले उत्तर लेखदा अंग्रेजी ठूलो अक्षर (Capital letter) A,B,C,D मा लेख्नुपर्नेछ । सानो अक्षर (Small letter) a,b,c,d लेखेको वा अन्य कुनै सङ्केत गरेको भए सबै उत्तरपुस्तिका रद्द हुनेछ ।
- बहुवैकल्पिक प्रश्नहरू हुने परीक्षामा कुनै प्रकारको क्याल्कुलेटर (Calculator) प्रयोग गर्न पाइने छैन ।
- विषयगत प्रश्न हुने पत्रका हकमा प्रत्येक खण्डका लागि छुट्टाछुट्टै उत्तरपुस्तिकाहरू हुनेछन् । परीक्षार्थीले प्रत्येक खण्डका प्रश्नहरूको उत्तर सोही खण्डको उत्तरपुस्तिकामा लेख्नुपर्ने छ ।
- यस पाठ्यक्रम योजना अन्तर्गतका पत्र/विषयका विषयवस्तुमा जेसुकै लेखिएको भए तापनि पाठ्यक्रममा परेका कानुन, ऐन, नियम, विनियम तथा नीति परीक्षाको मिति भन्दा ३ महिना अगाडि (संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाइएका वा थप गरी संशोधन भई) कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेको सम्झनु पर्दछ ।
- प्रथम चरणको परीक्षाबाट छनौट भएका उम्मेदवारलाई मात्र द्वितीय चरणको परीक्षामा सम्मिलित गराइनेछ ।
- पाठ्यक्रम स्वीकृत मिति: २०८२/०३/२५

खाद्य व्यवस्था तथा व्यापार कम्पनी लिमिटेड  
स्तर: अधिकृत, सेवा/समूह:-विविध/तथ्याङ्क तह:-६ , पद:-तथ्याङ्क अधिकृत  
खुला/आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम  
प्रथम र द्वितीय पत्र :- संस्थागत ज्ञान तथा सेवा सम्बन्धी  
भाग- (अ)- सेवा सम्बन्धी  
खण्ड (क)

**1. Statistics, Data Collection and Processing Activities**

- 1.1 Introduction to statistics: meaning, importance and limitations
- 1.2 Data gathering process
- 1.3 Questionnaire design
- 1.4 Methods and techniques of data summarization/analysis
- 1.5 Errors in surveys and censuses: Control and measurement of errors

**2. Descriptive statistics**

- 2.1 Measures of central tendency
- 2.2 Measures of dispersion
- 2.3 Measures of kurtosis
- 2.4 Measures of skewness
- 2.5 Measures of positional statistics: quartiles & deciles
- 2.6 Outliers and their consequences

**3. Correlation and Regression**

- 3.1 Simple, partial and rank correlation
- 3.2 Multiple correlation and coefficient of determination
- 3.3 Simple and multiple regression
- 3.4 Measures and tests of goodness of fit in regression
- 3.5 Tests for normality in regression
- 3.6 Logistic models

**4. Mathematics for Statistics**

- 4.1 Rates, Ratios and Proportion
- 4.2 Number system
- 4.3 Logarithm
- 4.4 Permutation and combination
- 4.5 Principle of least square
- 4.6 Rank of a matrix
- 4.7 Inverse of a matrix
- 4.8 Quadratic forms
- 4.9 Eigen values

**5. Probability and Distribution**

- 5.1 Basic properties of probability
- 5.2 Addition rule of probability
- 5.3 Independent and mutually exclusive events
- 5.4 Conditional probability
- 5.5 Multiplication rule of probability

**6. Random Variables**

- 6.1 Notion of random variable
- 6.2 Probability distribution
- 6.3 Binomial, Poisson and Normal distribution
- 6.4 Mathematical expectation
- 6.5 Distribution of independent random variables
- 6.6 Notion of likelihood function

खाद्य व्यवस्था तथा व्यापार कम्पनी लिमिटेड  
स्तर: अधिकृत, सेवा/समूह:-विविध/तथ्याङ्क तह:-६ , पद:-तथ्याङ्क अधिकृत  
खुला/आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

**7. Estimation**

- 7.1 Properties of a good estimator
- 7.2 Methods of estimation
- 7.3 Properties of maximum likelihood estimator
- 7.4 Best linear unbiased estimator
- 7.5 Interval estimation

**8. Hypothesis testing**

- 8.1 Simple and composite hypothesis
- 8.2 Type I and type II error
- 8.3 Unbiased test
- 8.4 Likelihood ratio test
- 8.5 z, t, chi-square and F tests
- 8.6 p value

**9. Sampling methods and Distributions**

- 9.1 Simple random sampling
- 9.2 Stratified random sampling
- 9.3 Systematic sampling
- 9.4 Cluster sampling
- 9.5 Standard errors
- 9.6 Sampling distribution
- 9.7 Distribution of sample mean
- 9.8 Student's t and chi-square distribution

**10. Time-series Analysis**

- 10.1 Concept of time series and spatial data
- 10.2 Trends, and seasonal and cyclical variations
- 10.3 Autocorrelation and its test
- 10.4 Forecasting

**खण्ड (ख):**

**11. Economics**

- 11.1 Endogenous and exogenous variables
- 11.2 Absolute and relative change
- 11.3 Concept of marginal and elasticity
- 11.4 Consumption function, saving, capital formation and capital output ratio
- 11.5 Cobb-Douglas production function
- 11.6 Gini Coefficients

**12. Price and Indexes**

- 12.1 Wholesale price, retail price, producers price
- 12.2 Consumers Price Index (CPI)
- 12.3 Agricultural Production Index
- 12.4 Manufacturing Production Index
- 12.5 Manufacturing Producers Price Index

**13. National accounts statistics of Nepal**

- 13.1 System of National Accounts (SNA) – Importance and uses
- 13.2 Macroeconomic aggregates –Nominal & Real GDP, GNI, Consumption, Saving

**14. Population and Social Statistics of Nepal**

- 14.1 Major sources of population data

खाद्य व्यवस्था तथा व्यापार कम्पनी लिमिटेड  
स्तर: अधिकृत, सेवा/समूह:-विविध/तथ्याङ्क तह:-६ , पद:-तथ्याङ्क अधिकृत  
खुला/आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

- 14.2 Population censuses of Nepal
- 14.3 Composition and distribution of population
- 14.4 Fertility, Mortality, Migration
- 14.5 Population growth and population projection
- 14.6 Major sources of social statistics
- 14.7 Health Indicators
- 14.8 GER, NER, and other educational statistics
- 15. Human development and poverty Statistics**
  - 15.1 Latest HD status and poverty situation of Nepal
  - 15.2 Sustainable Development Goals
  - 15.3 Major sources of poverty statistics
  - 15.4 Poverty measuring practices in Nepal
  - 15.5 Nepal Living Standard Survey (NLSS)
- 16. Public Finance, Money and Banking Statistics**
  - 16.1 Major sources of data
  - 16.2 Revenue statistics
  - 16.3 Money and banking statistics
  - 16.4 Balance of payments
- 17. Agriculture, Fishery and Forestry Statistics of Nepal**
  - 17.1 Major sources of agricultural statistics
  - 17.2 Agricultural censuses
  - 17.3 Current agricultural statistics – importance and problems
  - 17.4 Food balance sheet
  - 17.5 Forestry statistics
  - 17.6 Objectives, targets and strategies of Agriculture Perspective Plan (APP)
- 18. Industry, Trade and Service Statistics of Nepal**
  - 18.1 Major sources of data
  - 18.2 Censuses and surveys of manufacturing establishments
  - 18.3 Internal and international trade statistics
  - 18.4 Energy statistics
  - 18.5 Irrigation and water statistics
  - 18.6 Other establishment surveys
- 19. Labor and Employment**
  - 19.1 Labor force, employment, underemployment, unemployment
  - 19.2 Major sources of labour and employment statistics
  - 19.3 Nepal Labour Force Surveys
  - 19.4 ISIC, ISOC, NSOC
  - 19.5 Child labour
- 20. Statistical System of Nepal**
  - 20.1 National statistical system
  - 20.2 Major statistical agencies
    - 20.2.1 National Statistics Office and its role as a central statistical agency
    - 20.2.2 Ministries and other government agencies related to statistical activities
  - 20.3 Statistical functions of Nepal Rastra Bank
  - 20.4 Statistical functions of universities and Non-governmental organizations
  - 20.5 Statistical act, 2079 and statistical regulations, 2080

**खाद्य व्यवस्था तथा व्यापार कम्पनी लिमिटेड**  
**स्तर: अधिकृत, सेवा/समूह:-विविध/तथ्याङ्क तह:-६ , पद:-तथ्याङ्क अधिकृत**  
**खुला/आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम**  
**भाग (आ)-संस्थागत ज्ञान**  
**खण्ड (ग):**

**२१. व्यवस्थापन**

- २१.१ सार्वजनिक प्रशासनको परिचय, उद्देश्य र कार्यक्षेत्र
- २१.२ व्यवस्थापनको अवधारणा, प्रकार र आधारभूत सिद्धान्त
- २१.३ व्यवस्थापनमा निर्देशन, नियन्त्रण, समन्वय, निर्णय प्रक्रिया, उत्प्रेरणा, नेतृत्व, अधिकार प्रत्यायोजन
- २१.४ योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन एवं मूल्यांकन प्रक्रिया
- २१.५ आर्थिक प्रशासनको अर्थ, क्षेत्र, प्रमुख कार्य र महत्व
- २१.६ बजेटको अर्थ, प्रकार र महत्व
- २१.७ सार्वजनिक जवाफदेहिता र उत्तरदायित्व
- २१.८ भ्रष्टाचार निवारण तथा भ्रष्टाचार निवारणका लागि गरिएका व्यवस्था

**२२. संस्थागत ज्ञान**

- २२.१ खाद्य व्यवस्था तथा व्यापार कम्पनीको परिचय, संगठनात्मक संरचना र कार्यक्षेत्र
- २२.२ माग र आपूर्तिको विश्लेषण
- २२.३ उत्पादन र खपत सम्बन्धी जानकारी
- २२.४ खाद्यान्न तथा अन्य वस्तुको प्रचलित बजार मूल्य अध्ययन र विश्लेषण
- २२.५ ब्राण्डिङ्ग, प्याकेजिङ्ग, गुणस्तर पहिचान र मूल्य समायोजन
- २२.६ उपभोक्ताको रुचि र खरिद आवश्यकताको पहिचान
- २२.७ खरिद क्षेत्र र खपत हुन क्षेत्रको पहिचानको अनुसन्धान र पहिचान
- २२.८ खाद्य व्यवस्था तथा व्यापार कम्पनीका सरोकारवाला, साझेदार तथा सहयोगी निकाय
- २२.९ नेपालमा खाद्यान्न उत्पादनको वर्तमान अवस्था, माग आपूर्ति तथा बजारीकरणको व्यवस्था
- २२.१० खाद्य सुरक्षा तथा खाद्य सम्प्रभुता, पौष्टिकता सम्बन्धी अवधारणा, अवस्था तथा कम्पनीको भूमिका
- २२.११ कम्पनीले प्रयोगमा ल्याएको बजारीकरण रणनीति एवं अनलाइन विजिनेस पोर्टल सम्बन्धी जानकारी
- २२.१२ अन्तर्राष्ट्रिय खाद्य तथा कृषि सम्बन्धी संघ संस्था: (IFAD), खाद्य तथा कृषि संगठन (FAO), विश्व खाद्य कार्यक्रम (WFP) र विश्व व्यापार संगठन (WTO) सम्बन्धी जानकारी

**२३. सम्बद्ध ऐन, नियम र नीति**

- २३.१ नेपालको संविधान
- २३.२ खाद्य व्यवस्था तथा व्यापार कम्पनीको प्रवन्धपत्र र नियमावली
- २३.३ खाद्य व्यवस्था तथा व्यापार कम्पनी कर्मचारी सेवा, शर्त र सुविधा सम्बन्धी विनियमावली, २०७९
- २३.४ खाद्य स्वच्छता तथा गुणस्तर ऐन, २०८१
- २३.५ सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ तथा सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४
- २३.६ आयकर ऐन, २०५८ (परिच्छेद १, ७, ८, १२)
- २३.७ सुशासन (व्यवस्थापन तथा संचालन) ऐन, २०६४ र नियमावली, २०६५
- २३.८ उपभोक्ता हित संरक्षण ऐन, २०७५ र उपभोक्ता संरक्षण नियमावली, २०७६
- २३.९ खाद्य अधिकार तथा खाद्य सम्प्रभुता सम्बन्धी ऐन, २०७५ नियमावली, २०८०
- २३.१० मुलुकी देवानी (संहिता) ऐन, २०७४ करारसम्बन्धी व्यवस्था

खाद्य व्यवस्था तथा व्यापार कम्पनी लिमिटेड

स्तर: अधिकृत, सेवा/समूह:-विविध/तथ्याङ्क तह:-६ , पद:-तथ्याङ्क अधिकृत

खुला/आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

प्रथम पत्रको लागि निम्नानुसार प्रश्न सोधिनेछ ।

प्रथम पत्र (वस्तुगत)

| भाग | विषय           | खण्ड | परीक्षा प्रणाली             | अङ्कभार | प्रश्न संख्या        |
|-----|----------------|------|-----------------------------|---------|----------------------|
| अ   | सेवा सम्बन्धी  | क    | बहुवैकल्पिक प्रश्न<br>(MCQ) | ४०      | ४०प्रश्न X १ अङ्क=४० |
|     |                | ख    |                             | ४०      | ४०प्रश्न X १ अङ्क=४० |
| आ   | संस्थागत ज्ञान | ग    |                             | २०      | २०प्रश्न X १ अङ्क=२० |

द्वितीयपत्रको लागि निम्नानुसार प्रश्नहरू सोधिनेछ ।

| भाग | विषय           | खण्ड | अङ्कभार | छोटो उत्तर           | लामो उत्तर           |
|-----|----------------|------|---------|----------------------|----------------------|
| अ   | सेवा सम्बन्धी  | क    | ४०      | २प्रश्न X ५ अङ्क=१०  | ३प्रश्न X १० अङ्क=३० |
|     |                | ख    | ४०      | २प्रश्न X २५ अङ्क=१० | ३प्रश्न X १० अङ्क=३० |
| आ   | संस्थागत ज्ञान | ग    | २०      | ४प्रश्न X ५ अङ्क=२०  | —                    |